

PRENOSTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (stara 1. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.50; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečera. Inzerati: enostopna petletna 20 vin, pogojen prostor 25 vin, poslana in razglasi 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo. Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 6 vin.

Štev. 219.

V Ljubljani, v torek dne 27. februarja 1912.

Leto II.

Državni zbor.

V Ljubljani, 26. februarja.

Dne 5. marca se snide državni zbor. Okrog novega leta je bilo veliko govora o tem, da bo sklican prej, nego se je prvotno nameravalo; pravili so, da začne sredi februarja s svojim delom. Zdaj je narobe. Snide se še pozneje, kakor je bilo obljubljeno lani, ko je šel na počitnice. Poslanci se ne morejo pritoževati, da bi imeli prekratko božičevanje.

Grof Stürgkh ve, zakaj so počitnice tako dolgo trajale. Predlogom draginjskega odseka se zbornica ne more izogniti. Ministrskemu predsedniku bi bilo sicer gotovo ljubše, če taka vprašanja sploh ne bi prihajala na dnevni red. Predlogi proti draginji sladkorja in odredbe proti kartelom — to mu dela same sitnosti. S takimi rečmi se človek zameri najbogatejšim, za vladno zelo merodajnim ljudem, gospodom, ki imajo več dejanske moči kakor grof Stürgkh z vsemi svojimi ministri.

Ali zoper to bolezen ni zdravila. Draginjsko vprašanje je dedščina še iz zadnjega zasedanja, še iz prejšnjih vlad, in dasi se je grof Stürgkh branil, se vendar ni mogel popolnoma ubraniti. Le hitro bi rad imel to reč v kraju. Zakaj na dnevnem redu čaka že druga točka: Brambna predloga.

Grof Stürgkh sicer ne misli, da se mu bo s to rečjo tako godilo kakor njegovemu ogrskemu tovarišu grofu Khuenu. Avstrijske meščanske stranke so bolj lojalne od ogrskih in žrtvujejo militarizmu dopadljive žrtve celo tedaj, kadar so v skrajni opoziciji. Grof Stürgkh se ne boji, da bi nastale v avstrijskem parlamentu resne težave brambni reformi, da bi se odreklo povišano število rekrutov, da se ne bi dovolili milijoni za pomnožitev podčastnikov, ali pa da bi celo parlament zahteval več vpliva na armadno vprašanje. V take reči se avstrijski civilist sploh ne vtika, ker je v dnu svoje duše preverjen, da so vse militaristične reči previseke za neuniformiranega človeka, ki ima vse, kar je količkaj v zvezi z armado, kratkomočno. Obožavati in se ne dotikati vzvišenih svetosti. Avstrijski parlament bi mislil, da se godi sveto skrinjstvo, če bi se kdo v njem drznil predlagati, da naj si državni zbor zavaruje pravico, da se brez njegovega dovoljenja ne smejo klicati nadomestni rezervisti pod orožje. Avstrijski parlament izročja sinove ljudstva militarizmu in s tem se odreka vsaki pravici do njih.

V tem oziru torej nima grof Stürgkh posebnega strahu. Tako dolgo se mu brambna reforma ne bo zavlačila, kakor tovarišu Khuenu. Ali teden dni bo že treba za prvo čitanje. In če pride potem še službena pragmatika na red, bo parlament hipoma zopet pred počitnicami, grof Stürgkh pa bo lahko vzkliznil: Hvala Bogu!

Zakaj o tem ni dvoma: Državni zbor je grofu Stürgkhu zoperna institucija. Ne da bi ga naravnost sovražil in mu stregel po življenju. Estetovski grof ni krvoločan. Parlament naj le živi, ali brez skrbi in truda, torej kolikor mogoče na počitnicah, če se pa že ne da stvar tako urediti, da bi ostali poslanci vse leto doma, naj se pa shaja le da rešuje »državne potrebe«. S temi ga po ministrski predsednik rad zalagal. Poleg brambne predloge ima že drugo tako reč pripravljeno.

Danes je imel finančni odsek sejo in je pričel z generalno debato o davčnih predlogih. Tudi ta reč je grofu Stürgkhu pri srcu; denar ima visoka vlada rada. Na tihem gotovo mini-

strski predsednik že računa, koliko časa bo finančni odsek potreboval za svoja posvetovanja in kako bo kazalo državnemu zboru odmeriti čas, da definitivno dovoli nove davke, ki so grofu Stürgkhu ljubši od argentinskega mesa in vseh draginjskih predlog.

Ljudsko mnenje pa se v tem oziru razlikuje od Stürgkhovega, zakaj množice so vdane pregrešnemu nazoru, da je parlament pravzaprav zaradi njih na svetu. Logična posledica je enako grešna zahteva, da naj bi parlament predvsem skrbel za ljudske potrebe. Ta konflikt idej bi se moral kmalu izraziti z vso silo, če bi se smatrali poslanci izključno za zastopnike onih, ki so jim izročili mandat. Ker je pri nas vsaka vlada močno zaverovana vase in v svojo veljavo, bi iz tega spora neizogibno moral nastati boj, ki bi bil sicer hud, toda zelo potreben in zdrav. Zakaj dokler ne pride vlada do spoznanja, da ima biti služabnica ljudstva, ne pa reprezentacija povsem drugih faktorjev, in dokler se ne ravna po tem spoznanju, je zaman misliti na uspešno ljudsko politiko in na plodonosno delo. Do tega spoznanja pa ne pride nobena vlada v Avstriji drugače kakor po boju, v katerem doživi temeljit poraz in občuti vso moč ljudskega parlamenta.

Ali naš državni zbor noče biti močan. Meščanske stranke, ki bi imele gospodovati v tej državi, dajejo vladi same možnost, da ravna po starem načelu: Divide et impera! Te stranke se znajo pač kljub vsem načelnim in narodnim naprotjem združevati, da hlapčijejo vladi in sprejemajo njene drobtine za plačo; toliko politične zrelosti pa nimajo, da bi se združile proti vladi in si enkrat za vselej priborile ugled in odločujočo moč, ki jim gre.

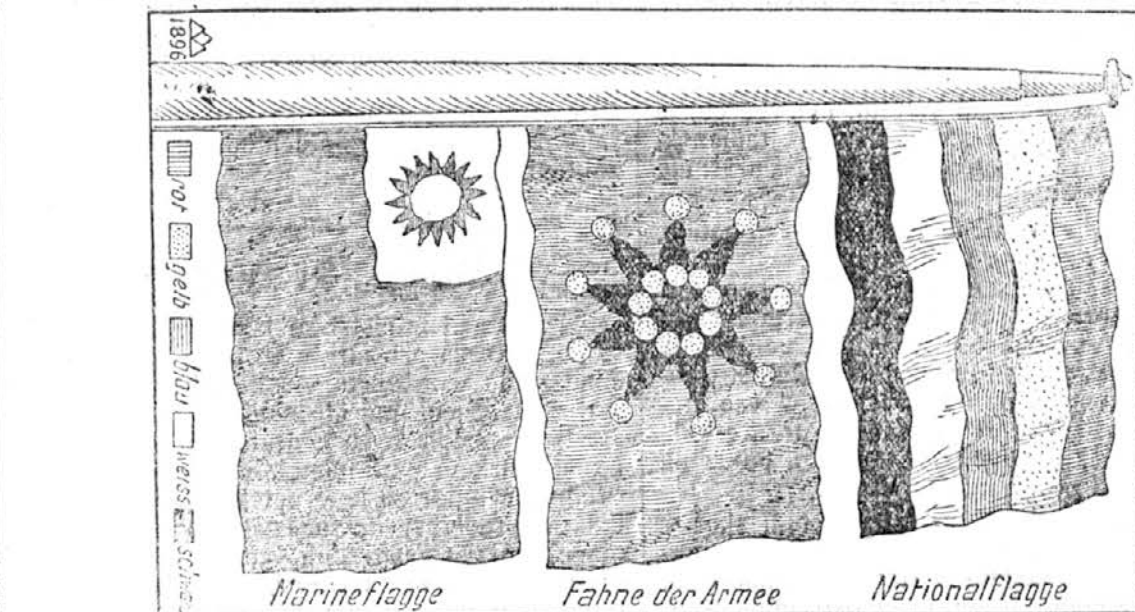
Zato je avstrijska politika tako klavrna, zato je državni zbor še vedno bolj podoben stroju za dovoljenje vladnih zahtev, kakor pa pravemu parlamentu. Zato je tako malo upanja, da postane ta državni zbor v doglednem času za ljudstvo to, kar bi moral biti po svojem poklicu.

Tiskovni zakon.

Izmed avstrijskih zakonov, ki so nujno potrebni preosnove in moderniziranja, je že davno naš tiskovni zakon. Ustvarjen je bil, da bi zagotovil tiskovno svobodo in omogočil razvoj tiska; postal pa je iz njega instrument prav za nasprotno rabo. S pomočjo tega zakona se lahko šikanira časopisje do krvi, ves tiskovni razvoj, tudi knjižni, se pa z njim ovira. Proti cokoljnim starokopitnim postavam se že dolgo vodi boj, ki pa še ni dokončan. Več kakor dvajset let priznavajo vlade načeloma, da je zakon zastarel in obljubljajo reformo. Skoraj deset let je tega, da je vlada res predložila načrt preosnove, a še vedno nismo prišli do modernega zakona, ki bi se vjemal s potrebami časa.

Kakor v mnogih drugih rečeh je Avstrija tudi s svojim tiskovnim pravom zastarela daleč za nekaterimi drugimi državami, celo za takimi, ki jih gledamo nekako iz višave. Najbolj se to opazja pri določbah o konfiskacijah in o kolportaži. Še vedno lahko pleni državni pravdniki liste, ne da bi moral zastopati tožbo, ki jo je s konfiskacijo izrekel. In obdolži list, da je zagrešal ta ali oni zločin, konfiscira ga, in stvar je končana. Tožiti pa mu ni treba nikogar zaradi zločina, o katerem trdi, da ga je zasačil v listu.

Kratkovidni in na policijsko plat nagnjeni ljudje celo mislijo, da je to dobiček za odgovor-

Zastave kitajske republike.

ne urednike. Ali če državni pravdnik ne toži, ni iskati vzroka v njegovem dobrem srcu in v prizanesljivosti. Razpravi, ki bo postala vsled obtožbe neizogibna, se umika, ker ne ve, kako bi tedaj obstala konfiskacija. Objektivno postopanje mu omogoča, da pleni, kakor se mu zdi; v skrajnem slučaju mora zagovarjati konfiskacijo pred senatom, kjer bo redko naletel na večino, ki bi razveljavila njegovo konfiskacijo. Če bi subjektivno preganjal, bi moral iti pred poroto, in če ta izreče, da v konfisciranem stavku ni tistega zločina, ki ga je baje odkril oko državnega pravdnika, bi zaplena izgubila podlago.

Druga važna točka je kolportaza. V mnogih državah je razpečevanje tiskopisov že danes svobodno, a nikjer se zaradi tega še ni zgodila nesreča in nobena država ni propadla. V Avstriji je kolportaza časopisov sploh nemogoča.

Z novim tiskovnim zakonom je vlada hotela napraviti nekoliko koncesij, ali postavila se je na stališče kupčevalca: Dam, če kaj dobim. Tudi zase zahteva nekatere koncesije, med drugimi to, da imajo tiskovne pravde zaradi žaljenja časti prihajati pred strokovnega sodnika, ne pa pred poroto.

Vsa reforma se vleče že blizu deset let, a nekateri ljudje jo hočejo še dalje zavlačiti.

Dne 16. decembra l. l. je sklenil tiskovni odsek, da naj se vprašajo vse velike žurnalistične organizacije v Avstriji za njih mnenje o načrtu. Nenavadno pameten pač ni bil ta sklep. V državnem zboru samem sede žurnalisti različnih struj, in od resnega poslanca bi se sploh smelo pričakovati, da se o vprašanjih, katerih ne pozna natančno, informira pri strokovnjakih. Ali sklep je sklep. Glasil se je tako, da naj bi omenjene organizacije naznanile svoje mnenje v štirih tednih. Od 16. decembra pa so tisti štirje tedni že pred dobrim mesecem potekali. Ali doslej še ni izrečeno nobeno mnenje, kajti predsednik zbornice dr. Sylvester je razposlal vabila šele 24. februarja in prosi za mnenje do 1. aprila. Od 16. decembra do 1. aprila pa niso štirje tedni, temveč skoro štirje meseci.

To pa ni vsa izguba. Če bi bil gospod Sylvester pravočasno izvršil sklep, bi bil imel odsek, ko se snide, material skupaj, in po tolikem obravnavanju in posvetovanju bi bil že lahko dovršil zakon. Vsedrugeče pa je, če se čaka

na odgovor do 1. aprila. Takrat pridejo že velikončne počitnice, in zakon je zopet za leto dni položen v kot. Tako se Avstrija modernizira.

Šolske družbe in tržaška deželna konferenca.

Epilog k polemiki dr. Ferfolje glede šolske družbe je napisala tržaška »Edinost« dne 18. februarja t. l. v št. 49: »Priznavamo, da bi ideje, ki jih je razvil dr. Ferfolja, mogoče podpisati tudi vsaka točkavna narodnjak. Dr. Ferfolja je pisal proti raznarodovanju lepo in prepričevalno, da bi tega noben narodnjak ne mogel lepše in prepričevalneje.«

S tem je povedano, kako se v širokih krogih tržaških tolmači stališče dr. Ferfolje. Oleda na narodnost in šolske družbe stoji tržaški narodnjak in dr. Ferfolja je na tistem stališču. Razlika med njimi je le ta, da tržaški narodnjaki odklanjajo vsako asimilacijo, torej tudi prirodno, dočim dr. Ferfolja izključuje le prisilno, oziroma umetno asimilacijo, kje pa je meja med njima, ne ve in ni povedal ne eden ne drugi.

Dr. Ferfolja je v svoji polemiki 16 člankov, nakopičil toliko in tako prestrega, kar se ne tiče prav nič šolskih družb in tržaške konference, da se ne spuščam v odgovor. Polemika brez cilja in tako raznobarvna ne more drugega nego škoditi. Polemika naj razjazi pojme. Članki dr. Ferfolje se sploh ne morejo imenovati polemika, marveč nam je razložil svoje individualno razmišljanje. Njegova »čista vest«, »globoko prepričanje« so lepe reči, a za druge ne morejo biti merodajne. Kogar to zanima in ima časa dovolj, naj to naziranje ali priznava in komentira ali pobija, jaz zase sem preveč vreden pozitivnega dela, da bi izgubljal časa brez haska. Jaz javno azstopam splošne naše ideje.

Zame je bila dolžnost po tržaški konferenci protestirati proti obnašanju inteligentov na deželni konferenci, ki so s svojim razlagovanjem izposlovali izgrešeno resolucijo glede šolskih družb. Neznani mi sodrug — i. c. v »Zarji« 2. januarja t. l. trdi, da je bila resolucija sugerirana.

Na članek dr. Dermote 20. februarja daljše ne odgovarjam, ker je igra z besedami. Konstatiram le, da se v sklepu svojega članka tudi

nem življenju v pričakovanju nebeškega plačila je ustvarjala velikanski pokoj in neskončni čar tega temnega podzemeljskega mesta. Vse je v njem naznanjalo temno in tiho noč, vse je v njem spalo v vzhičeni negibnosti, vse je hotelo potpeti do daljnjega prebujanja. Ali je moglo biti kaj ginjačevega od teh plošč iz terakote ali marmora, na katerih ni bilo niti imena, temveč le besedi »in pace« — v miru? Končno imeti mir, spati v pokoju, po dovršeni nalogi v pokoju čakati na bodočo nebesa! Tem dražestnejši se je zdel ta pokoj, ker se je skušal v globoki ponižnosti. Seveda so grobokopi grebali, kakor je naneslo, nepravilno kakor pač nerodni delavci; seveda niso znali več umetniki vezavati imen, ali pa izklesavati palm in golobov. Vsa umetnost je bila izginila. Ali kako jasno se je dvigal glas mladega človeštva iz te revščine in nevednosti! Siromaki, nizki preprosti so speči počivali pod zemljo, v tem ko je solnce tam gori nadaljevalo njihovo delo. Kakšna ljubezen do bližnjega, kakšno bratstvo v smrti! Pogostoma sta ležala mož in žena skupaj, pri nogah pa jima je bil otrok; v preplavljajoči podvodni neznanih je izginila vsaka osebnost, se je škof, mučenik in najginjačevejša enakost skromnosti je vladala na dnu tega prahu, enakih jam, neokrašenih ploč. Enaka naivnost, enaka molčečnost je izenačila neskončne vrste spečih glav. Komaj da si je kakšen napis dovolil nekoliko hvale, pa tudi to le previdno, le nežno: Može so zelo častni, zelo pobožni, žene so zelo blage, zelo lepe in zelo čiste. Dišave mladosti so se dvigale tukaj in neizmerna, čista človeška nežnost, smrt prave krščanske občine — ta smrt, ki se skrivala, da se zopet oživi, ta smrt, ki ni več sanjala o gospodstvu sveta.

In naenkrat je videl Pierre zopet včerajšnje grobove pred seboj, te paradne grobove, ki jih je bil zarobil ob obeh straneh ulice Appia, ki so v bleščem solnčnem sijaju razpostav-

ljali vladarski ponos celega naroda. S svojimi silnimi veličinami, s svojim kupičenjem marmora, s svojimi indiskretnimi napisi, s svojimi mojsterskimi deli kiparske umetnosti, s svojimi frizi, basrelievi in sohami so se raztezale njih vrste v bahavi krasoti. Kakšno čudovito nasprotje je bilo med to bleščeco cesto smrti sredi plane kampanje, ki je držala kakor triumfalna cesta v kraljevsko večno mesto, pa tem podzemeljskim mestom kristjanov, tem skritim, blagim, lepim, čistim domovanjem mrtvih! Tu ni bilo nič drugega več kakor spanje, zaželjena in priznana noč, jasna vdanost, ki se je pričakujoča nebeško blaženost rada izročala blagomu pokoju v temi; in vse do umirajočega, svojo lepoto gubečega poganstva, do neokretnosti delavcev, je pomnoževalo dražest teh siromanih, daleč od solca v zemeljski noči izkopanih pokopališč. Na milione bitij je ponižno leglo v to kakor od razumnih mravelj prevrtano zemljo; stoletja so tam dremali, in še sedaj bi tam skrivnostno spali, zazibani v molk in temo da niso prišli ljudje in porušili njihovo hrepenenje po pozabljenju, preden naznanijo pozavnega sodnega dneva vstajenje. Smrt je zdaj izpregovorila o življenju; nič ni bilo živčevega od teh zakopanih mest z neštevilnimi, neimenovanimi, neznanimi mrličji. Nekeč je odhajal od njih silen dih — dih novega človeštva, ki je imelo prenositi svet. S ponižnostjo, z zaničevanjem mesa, z zgroženim sovraženjem prirode, z odrekanjem vseh zemeljskih užikov, s kopnenjem po smrti, ki osvobaja in odpira paradiz, se je pričel nov svet. In kri Avgusta, tako ponosnega v kraljevskem škrlatu, tako sijajnega v največjem gospodarstvu, je za trenutek izginila, kakor da so jo vsesale temne grobnice nove zemlje.

Frater je hotel damama na vsak način pokazati Dioklecijanove stopnice in jima je povedal legendo o njih.

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje).

Zdaj pa je dospela družba do kripe, do nekakšne male dvorane, kjer so našli grobove nekaterih papežev; med njimi je bil grob Siksta II., mučenika; njemu v čast je dal papež Damacij napraviti krasen metričen napis, ki se je še videl. V drugi, tudi ozki stranski dvorani, v pozneje z navinimi stenskimi slikami ozaljšani obiteljski grobnici so kazali kraj, kjer je bilo odkrito truplo svete Cecilije. Menih je razlagal dalje, pojasnjeval slike in podpiral z njimi neovržno potrdilo vseh zakramentov in vseh dogem — krsta, zadnje večerje, vstajenja, iz groba prihajajočega Lazarja, od ribe izvrženega Jano, Daniela v levji jami, Mojzesa, izbijajočega vodo iz skale, čudodelnega Kristusa prvih stoletij brez brade.

»Vidite, vse je tukaj,« je ponavljal, »tu ni nič pripravljenega in nič ne more biti bolj avtentično.«

Na vprašanje Pierra, ki se je boljbolj čudil, je vendar dopustil, da so bile katakombe izprva enostavna pokopališča in da se niso tam opravljale nobene verske ceremonije. Šele pozneje, v četrtem stoletju, ko so jeli oboževati mučenike, so porabili grobišča za verske namene. Zavetišča so postala iz njih šele v času progono, ko so bili kristjani prisiljeni skrivati dohode; dotlej so bila prosta in so zakonito ostajala odprta. Njih prava zgodovina je bila torej sledeča: Starišče to bila pokopališča, potem so v dobi nemirov postala skrivališča in so bila opustošena, nato so bila do osmega stoletja češčenja, potem so jih oropali svetih relikvij, in nazadnje so v več kakor sedmih stoletjih tako pozabili nanja, da so jih prva odkritja raziskovalcev v petnajstem stoletju spravila na dan kakor čudovito najdbo, kakor zgodovinski pro-

blem, čigar zadnja beseda je bila izrečena šele v naših dneh.

»Izvolite se pripogniti moji dami,« je frater uslužbo nadaljeval; »vidite, v tej dolbini je popolno, nedotaknjeno okostje. Šestnajst do sedemdeset stoletij že leži tukaj. Po tem lahko spoznate, kako so polagali trupla... Učenjaki pravijo, da je ženska, nedvomno mlado dekle. Lani je bilo okostje še popolno, ali vidite, lobanja je razbita. Neki Amerikaneec jo je razbil s palico, ko se je hotel prepričati, če ni glava potvorjena.«

Dami sta se sklonili, in ob slabotni plapolajoči luči je bilo v njunih obrazih videti z grozo spojeno usmiljenje; zlasti živa hči s svojimi rdečimi usti, s svojimi veliki črni očmi je bila trenotek videti čisto bedna in bolesta. Potem se je zopet vse pogreznilo v temo; male sveče so se zrvnale in se pomikale dalje po težki temi galerij. Še celo uro je trajalo ogledovanje, zakaj vodnik, ki je posebno ljubil nekatere kote, ni prizanesel ne z eno podrobnostjo; taka vnema ga je gonila, kakor da mora pomagati pri reševanju turistov.

Pierre je korakal venomer dalje in nekaj močnega se je izpremenilo v njem. Polagoma, čim več je videl in spoznaval, se je umikala njegova osuplost nad resničnostjo, ki se je tako silno razlikovala od olepšavanja pripovedovalcev in pesnikov, njegovo razočaranje nad temi sirovo v rdečkasto zemljo vdobljenimi krtinami, bratroljubnemu valovanju čustva, ginjačnosti srca. Ni ga razvnela misel na petnajstisoč mučnikov in njih tukaj počivajoče svete kosti, ali kakšno blago, vdano, v smrti nadejno človeštvo je bilo to! Kristjanom so pomenili ti nizki, temni rovi le začasno bivališče. Da niso sežigali trupel kakor pogani, temveč da so jih pokopavali, se je godilo le zato, ker so sprejeli od židov vero v vstajenje mesa; in ta srečna misel na dremanje, na blag počitek po pravič-

dr. Dermota identificira z dr. Ferfoljo glede na narodnostno vprašanje. Pripominjam, da je po strankinem štatutu vsaka deželna konferenca avtonomna in ima za svoj okraj dolžnost sklepati o vsem, kar se tiče dotične deželne organizacije. Lega Nazionale ima svoj delokrog na Primorskem vzporedno z družbo sv. C. in M. Zastopniki v mestnem svetu, oziroma deželnem zboru tržaškem izvoljeni so le v obsegu deželne organizacije tržaške. Zato je deželna konferenca tržaška poklicana soditi o delovanju zastopnikov socialno demokratične stranke in jim tudi dajati smer in navodila. Posebej se razume, da ima strankin zbor italijanski in strankin zbor slovenski zase po štatutu pravico, da razveljavi one sklepe deželne konference, ki ne odgovarjajo strankinemu programu, ali bi bili razvoju in ugledu stranke na kvar. Toliko bi pač dr. Dermota moral vedeti! Predlog sodr. Milosta ni le odgovorjal štatutu, marveč dal je tudi iniciativo, da se strankin zbor italijanski in slovenski principiolo izrečeta o vprašanju šolskih družb.

Dr. Ferfolja mi očita osebnost — obetaje, da mi ne bo sledil na taki poti.

Priznavam, da sem hotel biti oseben, a z lica v lice brez ovinkov, očitaje sodbom inteligentom, da so poklicani delavstvo učiti in da uče le, ako so resnični in jasni. Vzdržujem to očitaje, obenem pa ne odgovarjam na vse številne osebnosti, katere je zasejal dr. Ferfolja po svojih člankih, seveda ne odkrito, najde jih pa vsak izpod odeje, kdor hoče.

Spor na tržaški konferenci in tudi spor v »Zarji« ne gre za vprašanje narodnosti in nacionalnih šol, o veljavi maternega jezika itd. Pomen in veljava naroda, narodnosti, manjšinskih šol, pouka v maternem jeziku sploh niso bili sporni, ker niti meni niti komu drugemu ni prišlo na um trditi, da narodnost, šole in pouk v maternem jeziku za socialisti nima nobenega pomena. Program socialno demokratične stranke 1899 je dovolj jasno poudaril stališče celokupne stranke. Ako dr. Ferfolja polemizira z menoj v tem oziru, ima pač lahko stališče: dokazuje nekaj, kar mu ni treba dokazati, kar mora vedeti vsak pristaš stranke, če je le količkaj politično izobražen.

Tega načina polemike s socialisti se poslužuje narodnjaki, ki jim očitajo nepriznavanje narodnosti, maternega jezika, ljubezni do domovine itd.

Narodnost je nositeljica kulture in je sociološki pojav in nepobiten. Čemu torej korajčiti se eni osebi: da je kultura »sveta« stvar? Čemu toliko fraz?! Da je pouk v maternem jeziku za vsakega človeka predpogoj elementarne omike, o tem se sploh ne da prepričati.

Šlo se je na deželni konferenci v Trstu, ne za taktično, marveč za principiolo vprašanje, kako stališče naj zavzema izvoljeni poslanec socialno demokratične stranke glede na družbo Lega Nazionale in družbo sv. Cirila in Metoda.

Dr. Ferfolja zamenjava principiolo in taktično vprašanje ter vprašanje praktičnega življenja, kako naj se delavec obnaša proti šolskim družbam; dosledno zamenjava tudi moje stališče glede na eno in drugo. Ker si premise postavlja sam, zato tudi sklepa sam, kakor hoče, in tako polemika ne more imeti drugega rezultata nego skrajno zmedenost. Dr. Ferfolja gre enako daleč z najboljšimi omejenimi in zagriženimi narodnjakariji, trdeč: »da smo (mi socialisti) po nepotrebnem družbi nasprotni, apatični, odnosno sovražni«. Kdo? kedaj — jaz?

Glede principielnega vprašanja sem trdil, da ima zastopnik socialno demokratične stranke dolžnost javno zastopati stališče brnskega programa, dokler nimamo boljšega t. j., da mora zahtevati od države, dežele in občine vzdrževanje manjšinske šole. Kjer so naši zastopniki v večini, tam imajo izvajati program, kjer so v manjšini in nimajo najmanjšega upanja do fiktivnega uspeha, pa nimajo demonstrirati za zahteve nacionalnih strank, marveč če demonstrirajo, imajo z vso energijo edino-le demonstrirati, da se izvaja zakon in zahteve

programa stranke. V tržaškem mestnem svetu je podpora Legi Nacionalni in družbi sv. C. in M. zahtevek narodne italijanske in slovenske stranke. Vse potezanje, ves spor za to gre med njima. Narodna italijanska večina je v položaju, da izvede šolski zakon in da ustanovi manjšinske šole. Le v tej točki naj se postavi zastopnik socialno demokratične stranke po robu, ne sme se pa zavzemati za zahteve nacionalnih strank in to tem manj, če je to gola in prazna demonstracija in sicer demonstracija v zvezi z nacionalno stranko in brez najmanjšega upanja do uspeha. Dr. Ferfolja zavija to moje nepobitno stališče s citatom poeta Zupančiča, seveda brez potrebe in le zato, da bi obujal dobro voljnovočitatelju. Na mojo trditev splošno odgovoril. Nisem trdil, da naj zastopniki socialistov le demonstrirajo, naj se zakon in program vrši, ampak trdil sem, da ne smejo demonstrirati za nacionalistične zahteve in če že demonstrirajo, naj z vso energijo demonstrirajo za lastne zahteve.

(Dalje prihodnjič.)

Blagoslov vojne.

Italijanski ministri so jako dobri režiserji; to jim je treba priznati in če bi ne bile njih plačilne zahteve nekoliko visoke, bi svetovali našim gledališčem, naj jih izkušajo čimprej angažirati. Komedija, ki so jo aranžirali koncem tedna v rimskem parlamentu, je vsega priznanja vredna, in kdor se je v petek in soboto smehljaj ob preobilici navdušenega bombasta, naj obmolke in opusti duhovite dovtipke. Zakaj predstava na MonteCitorioju ni bila prirejena tjavendan; aplavzi in Eviva-klici so bili matematično proračunjeni, javno razpoloženje je bilo z izrednim spektaklom skrbno pripravljeno.

Nekoliko podobna pa je bila komedija vendar znani metodi rokomavharjev, ki zalivajo svoje žrtve z vinom, da jih pijane tem lažje in tem temeljiteje oslepajo. Tudi v parlamentu v Rimu je prišla najprej pijanost, potem pa račun. Finančni minister Tedesco je predložil zbornici zakonski načrt, ki odobrava izredni kredit v znesku 140 milijonov lir za vojno ministrstvo, in 30 milijonov za mornariško. Nadalje zahteva 35 milijonov za vojni material in vojaške potrebe ter 10 milijonov in šeststotisoč lir za luke v Tripolitani.

Od kredita za vojno ministrstvo je določenih 98 milijonov za stroške ekspedicijskega zbora in za spopolnitev vojnega materiala do konca februarja. Skupni znesek se ima pokriti tako, da poplača prebitek proračuna za leto 1910-1911 sedemdeset milijonov, nekaj proračunski prebitek leta 1911-1912, ostalo se ima pa razdeliti na proračune do leta 1917. Že dosedanja vojna obremenjuje torej proračune za pet let naprej.

Deset milijonov in šeststotisoč lir je namenjenih za nujne lučne zgradbe v Tripolisu, Bengaziju, Darni in Homsu, za sanitarne potrebe ter za brzoglavne in telefonske naprave v Libiji, med drugim za kabel od Tripolisa v Sirakuzo in od Bengazija v Sirakuzo.

Številke, ki jih navaja finančni minister, niso baš majhne, in če ne takoj, bodo vsaj sčasoma iztrezile marsikoga v Italiji. Pijani paroksizem, ki je vladal ob otvoritvi rimskega parlamenta ne bo vekovečen; tudi ta pijanost mine vsaj v nekaterih glavah, ko začno oči natančneje ogledovati te številke in poročati o njih možganom. Tedaj bodo marsikoga lasje boleli.

Še več bo pa mačka, kadar bo treba plačevati, kar se zdaj zahteva in dovoljuje. Zakaj 215 milijonov se ne položi kar tako na mizo, kakor bi živeli v Italiji sami Carnegiji in Vanderbilts. Ali če bi vsaj ostalo pri teh 215 milijonih! Toda brez vsakega dvoma so že te številke napadne. Jako dobro poučeni strokovnjaki trdijo, da znašajo dosedanja stroški italijanske ekspedicijske najmanj dvesto milijonov lir, kar bi bilo že z ozirom na oddaljenost bojišča, na neizogibni transport po morju in na težavne razmere popolnoma verjetno, ne glede na to, da so se

pri dodajanju vojnih potrebščin godile velikan-ske sleparije, ki so prišle deloma tudi v javnost. Italijani bi morali biti ne le velikanski gospodarski mojstri, temveč pravi čudotvorci, da bi bili res izhajali z 98 milijoni.

Ali preteklost je itak le malenkost v primeri z bodočnostjo. Zakaj stroški bodo neizogibno večji in večji, čimdalje traja vojna, zlasti če začne italijanska vojska res prodirati v deželo. Vojaštva bo treba vedno več. Napredovati bo mogoče le s tako silo, ki zagotovi uspeh; za hrbtom pa bo treba zavarovati vsako ped zemljo. Ves proviant, strelivo, celo vodo bo treba vojski dovažati po libijskih puščavi! Komunikacije bo treba šele napraviti, ker jih ni — tudi te na tleh, ki jih večinoma pokriva na metre visok pesek.

Pesek pa je postal menda že izvozen predmet iz »anektirane« dežele. S poročili o zmagah, katerih nikoli ni bilo, ga trosijo italijanski uradni poročevalci že pet mesecev vsemu svetu v oči. Zdaj ga rabijo na enak način v obliki številke doma. Dvestopetnajst milijonov v dneh največjega, umetno navitega navdušenja še ne bo vznemirjalo ljudstva. Kadar pridejo prave številke na dan, se bodo Italijani drugače razvneli.

NOVICE.

* **Kitajska republika** je zunanjim državam naznanila svoje nove uradne zastave. Narodni prapor ima pet prog rdeče, rumene, modre, bele in črne zastave, ki označujejo petero na Kitajskem živčih plemen. Zastava armade je rdeča in ima v sredi zvezdo z devetimi žarki, ki nosijo na koncu rdeče kroglice. Mornariška zastava je tudi rdeča, v gornjem notranjem kotu pa ima modro zvezdo na belem polju.

* **Poneverjenja v češki hranilnici.** V Krpu blizu Melnika so prišli na sled poneverjenjem, ki so se v veliki meri dogajala že celo vrsto let. Več oseb je hotelo dvigniti svoje vloške, a so jih odslovili s poznejšim časom. Zategadelj je nastal med vlagatelji run na hranilnico, ki ga ta ni prenesla. Politična oblast je odredila preiskavo blagajne. Večletni hranilnični blagajnik šolski ravnatelj Nepomucky se je med preiskavo obesil.

* **Ljubezenska drama.** Na Dunaju se je odigrala 21. t. m. krvava ljubezenska drama. Enaindvajsetletna služkinja Angela M. je odšla iz hiše, da nekaj prinese. Bilo je zvečer ob sedmih. Komaj je stopila na cesto, ko ji je nenadno zastavil pot 25letni krojač Emil Drehsler iz Mannersdorfa in ji pomolil revolver nasproti. Služkinja je imela poprej z Drehslerjem razmerje. Ne da bi črnil in ne da bi se bilo dekle, vse uplašeno, zganilo, je sprožil v njen obraz. Krojač je udaril pri desni podčohi v kost. Šele zdaj se je zavedla služkinja nevarnosti in pobegnila nazaj v hišo. Drehsler je ustrelil še enkrat za njo in jo je krojač oprasnila na desnem mezinu. Dekle je srečno ušlo, medtem pa je počil tretji strel. Drehsler si je bil pognal krogo v desne sence in se zgrudil v veži. Prihitela je rešilna družba in je zdravnik obvezal hudo ranjenega Drehslerja. Služkinja je dospela v stanovanje svojega gospodarja, kjer se je zgrudila vsa krvava. Obadva ranjenca so pripeljali v bolnico. Vzrok krvavemu dejanju je ljubosumnost.

* **Pobožnih gospodov podlaga za post.** Temišvarski škof je priredil na pustno nedeljo večerjo in povabil nanjo vse veljačine v Temišvaru. Ogrski listi navajajo dolgo vrsto povabljenec in potem sporočajo jedilni listek nepresiljene, povsem prijetne pustne pojedine. Jedilni listek škofove pojedine se glasi:

Rjava juha.
Masleno testo, napolnjeno z mesom perotnine.
Fogaš z mozaičnimi okraski in mrzlo omako.
Jagnjetov hrbet in bedro, garnirano.
Pustni krofi.
Gorak punč.
Pečenka pitanega prešička.

to in privlekel desko.

— Velika deska ni, je dejal mlinar ogledujoč jo, in močno se boji, da ti ostane malo za popravilo samokolnice, če zamašim z njo svojo streho. Ampak krivda ni moja. In ker sem ti podaril samokolnico, mi gotovo daš nekaj cvetja. Tu je košara: prosim, napolni mi jo.

— Napolni naj jo, je vprašal mali Ivanek in gledal plašno, zakaj vedel je, da mu nič cvetja ne ostane za trg, če napolni košaro; in svoje srebrne gume bi bil vendar rad dobil nazaj.

— No, veš, je odgovoril mlinar, če sem ti podaril samokolnico, ni preveč, če te prosim za malo cvetja. Morda nimam prav, ali mislim sem, da je prijateljstvo, resnično prijateljstvo prosto vse sebičnosti.

— Dragi prijatelj, najboljši prijatelj, je vzkliknil mali Ivanek, z veseljem ti dam vse svoje rože z vrta. Mnogo več mi je do tvojega dobrega mnenja nego do vseh srebrnih gumbov sveta.

— Odhitel je in potrgal vse svoje lepe gliče in napolnil z njimi mlinarju košaro.

— Na zdravje, Ivanek, je dejal mlinar in se namenil domov, z desko na rami in s polno košaro v rokah.

— Na zdravje, je dejal Ivanek in samozadovoljno kopal naprej, zakaj veselil se je svoje samokolnice. Naslednji dan je ravno privezoval kozje parkelje nad vodom, pa je zaslišal mlinarja s ceste. Skočil je z lestve in tekel na vrt in pogledal čez plot.

— Na cesti je stal mlinar z veliko vrečo moke na plečih.

— Dragi Ivanek, je dejal mlinar, naprosim te, nesi zame to vrečo moke na trg.

— Oh, zelo žal mi je, je dejal Ivanek, ampak danes imam res dela čez glavo. Vse plezavke moram privezati, cvetlice zaliti in travo ostrčiti.

— Kako, je dejal mlinar; samokolnico sem ti podaril, pa ni ljubeznivo od tebe, da mi odbiješ prošnjo.

— Ne govori tako, je vzkliknil mali Iva-

Zelena salata.
Mešano zeleno sočivje.
Sladoleđ.
Pecivo.
Bonboni.
Sir, sadje, črni sir.
Vina:
Pankotajec, rdeči.
Magyaradec, beli.
Magyaradec, samotok.
Šampanjec.

Taka pojedina da seveda dobro podlaga za post. Nekaj časa se pobožni gospodje potem že lahko vzdrže.

* **Tripolitanska pustolovščina in kapitalistični patriotje.** Tripolitanska pustolovščina v obilni meri rosi na italijanske kapitaliste svoj blagoslov, ki obstoji v prav korenitem odrajanju in sleparjenju ljube italijanske domovine. Takoj po izbruhu vojne je rabila vojna uprava veliko zalogo obvez, ki pa jih sama ni imela v zalogi. Zategadelj so se vojaški krogovi obrnili na dvoje podjetij in jima brez razpisa poverili ogromna naročila: uprava je rabila takoj takoj milijon zavitekov z obvezami. V glavni lekarni vojaške uprave velja vsak zavitek 30 cent. Toda prebrisan podjetnik sta zaračunala v svojem prekipajočem domoljublju za vsak zavitek 1 liro 10 centesimov in 1 liro 20 cent. Tako je morala plačati država za naročila 1.500.000 lir, ki pa bi jo stalo le 300 tisoč lir, ako bi ga sama izdelala. Uboga Italija, kako neumljeno te sleparijo tisti slavni sloji, ki pravijo, da so »državo ohranjujoči«.

* **Boj z našemljenimi roparji.** V Parizu so udrli 22. t. m. trije našemljeni roparji v stanovanje stavbnega podjetnika Semonsonta, ki ga ni bilo doma. Zločinci so zvezali njegovo ženo in ji zamašili usta ter oropali vse stanovanje. Nato so pobegnili, a so jih na klice žene zasledovali. Zločinci so na zasledovalce streljali, a na srečo niso nikogar zadeli. Slednjič so bandite dohiteli in jih po hudem odporu ukenili.

* **Svinjski župnik.** V italijanski pokrajini Brescia je kraj Bestone in prebivalce v Bestonu že več dni razburja velik klerikalen škandal. O bestonskem župniku Francescu Novari so že delj časa krožile sumljive govorice, te dni pa ga je naznanil oče sina, ki se je bil pastir katoliških ovčic nad njim spolno pregrešil. In zdaj se je zaveza odgrnila ter pokazala vrliga katoličana v nelepi luči. Župnik je bil namreč vabil k sebi dečke od dvanajst do šestnajst let in jih zlorabljal. V ta namen mu je prišla prav tudi spovednica ali župnišče. Doslej se je javilo devet dečkov, ki jih je bil rabil katoliški župnik za predmet svojih perversnih nagnjenj. Ko so ga hoteli prijeti, se je izkazalo, da je že pobegnil.

* **Milijoni v kovčegu.** Med prtjlago, pozabljeno na bavarskem kolodvoru, je bil tudi kovčeg, ki so ga odprli in našli v njem vrednostnih papirjev za 1.114.000 rublev. Razentega je bil v kovčegu tudi potni list na ime nekega Aleksandra Golovina iz Peterburga. Policija slutni, da so kovčeg pozabili banditi, pa ga niso upali reklamirati iz strahu, da jim ne pridejo na sled.

* **Klub samomorilcev.** V Peterburgu so prišli na sled klubu samomorilcev, ki je štel par sto članov, med njimi veliko število ženskih. Klub je zboroval po zasebnih hišah. Določene dni so srečali in kogar je zadela srečka, je moral izvršiti samomor. Kdor se je obotavljal, je zapadel krvavemu maščevanju. Klub je nameraval ustanoviti podružnice v Moskvi in Harkovu. Policija poizveduje z veliko vnemo po posamičnih članih kluba.

* **Premogovna zaloga jih je podsula.** V londonskem električnem podjetju Black Friarsu so nagrmadili premog do ogromne višine, da se pripravijo za splošno stavko. Premogovna gora je težko slonela na zid, ki se je pod silno pezo zrušil. Več otrok je bilo podsutih. Doslej so spravili izpod premoga dva mrtva otroka, dva pa težko ranjena.

* **Osem otrok je zastrupila.** V novojeorski otroški bolnici je zastrupila služkinja Ankers

OSKAR WILDE:

Udani prijatelj.

(Nadaljevanje.)

»Ali je zgodbe konec?« je vprašala povodna podgana.

»Kaj še,« je odgovorila konopljenka, »to je šele začetek.«

»Potem ste daleč zaostali za časom,« je dejala povodna podgana. »Vsak pošten pripovednik naših dni začenja s koncem, se potem vrne k začetku in konča s sredino. Taka je nova metoda. Nedavno je šel kritik z mladim človekom okolo ribnika, pa sem vse to slišala. Govoril je o svojem predmetu na dolgo in široko in uverjena sem, da ima mož prav, zakaj modre načelnike je imel in plešo na glavi, in kedaj je mladenič kaj pripomnil, je odgovorjal: Ej! Ampak nadaljujte, prosim, svojo povest. Mlinar se mi je že močno prikupil. Tudi v meni je vse polno lepih čuvstev in zato sva si simpatična.«

»Dobro!« je dejala konopljenka in preskočila z noge na nogo. »Ko je zima minila in so jegličji začeli odpirati svoje bledežolte zvezde, je dejal mlinar svoji ženi, da obišče malega Ivaneka.«

Oh, kako dobro je tvoje srce, je vzkliknila žena. Vedno misliš le na druge. Pa ne pozabi na veliko košaro za cvetje.

In mlinar je priklenil krila mlina na veter s težko železno verigo in odšel z veliko košaro pod pazduho z griča. — Dobro jutro, Ivanek, je dejal mlinar.

— Dobro jutro, je dejal Ivanek opiraje se na lopato in se smehljajal do ušes.

— Kako je bilo pozimi, je vprašal mlinar.

— Ljubeznivo je od tebe, je vzkliknil Ivanek, da me vprašuješ po tem. Trde čase imam za sabo, a sedaj je pomlad in ves srečen sem, zakaj dobro je mojim cveticam.

— Pogosto smo se menili o tebi, Ivanek, je dejal mlinar; zmerom smo se vpraševali, kaj je s teboj.

— Prijazno je bilo od vas, je dejal Ivanek;

mislim sem že, da ste name popolnoma pozabili.

— Kako govoriš, Ivanek, je vzkliknil mlinar; prijateljstva človek ne pozabi nikoli. To je lepota prijateljstva. Ampak zdi se mi, da ti je tuja vsa poezija življenja. Glej, glej, kako prelestni so tvoji jegličji.

— Lepi so res, je dejal Ivanek; in ves srečen sem, da jih imam v takem izobilju. Na trg jih ponesem in županovi hčerki jih prodam; in z izkupičkom si kupim zopet samokolnico.

Samokolnico si kupiš zopet? Ali si jo prodal? Kako si bil nesposoben!

— Ni bilo drugače, je dejal Ivanek; moral sem. Glej, pozimi so bili hudi časi zame in nisem ga imel beliča za kos kruha. Najprvo sem prodal svoje srebrne gume z nedeljske obleke, potem svojo srebrno verižico, potem sem prodal svojo dolgo pipo in nazadnje še samokolnico. Ampak sedaj bom kupil vse to nazaj. — Ivanek, je dejal mlinar; svojo samokolnico ti podarim. Res je, da ni več prav dobro. Ena stranica manjka in tudi prečke so že precej slabe. Ampak vzlic temu ti jo podarim. Vem, da je velikodušno in marsikdo poreče, da nisem pri zdravi pameti, ampak tak nisem kot drugi. Mislim, da je velikodušnost jedro prijateljstva in povrh tega sem si nabavil novo samokolnico. Ne delaj si nadaljnih skrbi, svojo samokolnico ti dam.

— To je v resnici velikodušno od tebe, je dejal Ivanek in njegov smešni, okrogli obraz je ves žarel od radosti. Lehko jo popravim, le-seno desko imam doma.

— Desko, je dejal mlinar; glej desko potrebujem za popravilo strehe na svojem skednju. Velika luknja je v strehi in žito se bo namakalo, če je ne zamašim. Dobro, da si me spomnil! Čudno je, da dobrota zmerom sledi dobroti. Svojo samokolnico sem ti podaril in ti mi daš svojo desko. Seveda je samokolnica mnogo več vredna kot dvojna deska, ampak kaj je vdanemu prijateljstvu do teh reči. Dal, prinesi desko, da takoj popravim svoj skednji.

— Dobro, je vzkliknil Ivanek in tekel v baj-

nek; za nič na svetu ne zanemarim svoje prijateljske dolžnosti! Pa je stekel, vzel svoj plašč in odhitel s težko vrečo na plečih.

Vroč dan je bil in cesta je bila strašno prašna in preden je Ivanek dospel do šestega milnika, je bil tako utrujen, da bi bil najraje sedel in se odpočil. Ampak hlabro je korakal dalje in dospel naposled v trg. Nekaj časa je čakal, potem pa je prodal vrečo moke za dobro ceno in se takoj vrnil domov; pomuditi se ni upal iz bojazni, da ga na povratku napadejo razbojniki.

— Eh, težak je bil dan, je dejal mali Ivanek, ko je legel v posteljo. Ampak vesel mi je, da nisem mlinarju odbil prošnje, zakaj moj najboljši prijatelj je, in svojo samokolnico mi je podaril.

Drugo jutro navsezgodaj je prišel mlinar po denar za prodano vrečo moke, ampak mali Ivanek je bil tako utrujen, da je še ležal v postelji.

— Oj, lenoba lena! je dejal mlinar. Samokolnico ti hočem podariti, pa mislim, da bi bil lahko pridnejši. Velik greh je lenoba in ni mi ljubo, če so moji prijatelji leni in zamikarni. Nikar mi ne zameri, da govorim odkrito. Odkrit sem le s svojimi prijatelji. Ali pa ni lepota prijateljstva v tem, da govoriš zmerom, kakor misliš? Vsak lahko pravi ljubeznive reči, vsak se zna laskati in govoriti na srce. Ampak resničen prijatelj govori zmerom neprijetne reči, četudi bole tovariša. Še več. Resničen prijatelj dela z velikim veseljem tako, ker ve da dela prav.

— Nikar se ne huduj, je dejal mali Ivanek in si mel oči in snel ponočno čepico. Tako truden sem bil, pa sem poležal nekoliko v postelji in poslušal ptice. Mnogo bolje mi gre delo od rok, če poslušam nekaj časa ptice petje.

— To mi je všeč, je dejal mlinar in potkal Ivaneka po rami. Zakaj takoj, ko se oblečeš, moraš k meni v mlin, da mi popraviš streho skednja.

(Konec prih.)

osem otrok in so uboge žrtve vse umrle. Sum je takoj padel na služkinjo in so jo prijeli. Zaslivali so jo deset ur. Sprva je vse trdovratno tajala. Slednjič pa so jo z zaslisanjem tako zmedli, da ni našla nikakega izhoda iz stavljenih vprašanj in je med krčevitim plačem priznala grozno dejanje. Za vzrok osemkratnega umora je navedla prepire z bolniškimi streljnicami, ki so z njo slabo ravnale. Z zastrupljenjem jih je hotela pripraviti v sum, da so one izvršile umor.

* Tako umirajo proletarci... Pred štirinajstimi dnevi j ukrenil na Dunaju zdravnik, da se preseli bolehnata delavka na deželo, kjer naj se okrepča. Delavka je odšla v Weidling na Nižje Avstrijskem; tu je prebival njen sorodnik, čestni delavec, ki pa je moral hraniti desetoglavno družino. Lahko si mislimo, kaj je mogla nuditi uboga proletarska družina bolni sorodnici. Konec je bil, da je delavka čez nekaj dni umrla. Mrtva delavka je ležala dva dni pri ubožni družini; nato so jo prenesli v sirovo zbiti krsti v mrtvašnico, drugi dan pa so jo pokopali tiho, brez vrišča cerkvenih zvonov; delavka si pač ni mogla kupiti z denarjem župnikove ljubezni do bližnjega.

Vodovod v Šiški.

III.

(Glej članek v št. 215.)

Vsako podjetje, ki naj bo zmožno življenja, je presoja iz čisto finančnega stališča. Nese ali ne nese?

So sicer podjetja, ki imajo idealne temelje, ki ne nesejo, in se morajo podpirati z ozirom na njih idealnost. Ali je »vodovod« tako podjetje? Računi vodovodne zadrage v Šiški so v tem oziru jako poučni.

Od 14. decembra 1907 do 31. dec. 1908 so ustanovni stroški K 636,57
za vodovod pa leta 1908 K 551,20
leta 1909 K 9498,34
leta 1910 K 684,81

Skupno K 96234,35

Ti so v bilanci leta 1911 zaračunani z zneskom K 5518,28
torej manj K 40716,07

Odpisavalo se je
prvo leto K 118,98
drugo leto K 31250,31
tretje leto K 1168,17
četrteto leto K 1717,06
vse ustanovne stroške prvega leta K 572,91

Skupaj K 34827,43

Odpisovalo se je brez sistema. Enkrat več, enkrat manj, kakor je pač odbor ali sestavljalec sklenil.

Ce bi se vsako leto 10% odpisalo, tedaj bi se lahko vzelo konec leta 1911 vrednost vodovoda z zneskom: ca 86.706.

Za nas pa so merodajne številke koliko je vodovod veljal in te kažejo svoto K 96.234,35.

Drugi stroški so bili:
leta 1908 ustanovni K 636,57
Pravni K 166,26
leta 1909 plača uslužbencem K 280,—
Pravni stroški K 120,—
pisarniške potrebe K 138,—
kolavdacija K 202,62
nadzorstvo mestni obč. ljubljanski K 1500,—
poštne K 257,06
odboru odškodnine K 3250,—
razni K 1899,52
komisijski K 50,52
tiskovine K 46,—
leta 1910 upravni K 1753,91
leta 1911 upravni K 1768,11

Skupaj K 12069,11

Obresti se je izplačalo:
leta 1909 K 1429,26
leta 1910 K 3332,87
leta 1911 K 3478,29
dolga na obrestih K 202,05

Skupaj K 8442,47

Za navratna dela in kopanje se je izdalo
leta 1909 K 2451,13
leta 1910 K 15470,64
leta 1911 K 2393,89

Skupaj K 2104,08

Za vodo je dala zadruga
1. 1910 K 4904,14
1. 1911 K 5512,53

Skupaj K 10416,67

Ce resumiramo vse to, dobimo izdatke:
Stroške naprave K 96.234,35
Upravni stroški K 12.069,11
Obresti K 8.442,47
Navratna dela K 22.419,74
Voda K 10.416,67

Skupaj K 149.582,34

Dohodki so bili:
1. 1909 subvencija K 34.387,50
1. 1910 subvencija K 3.907,50
1. 1911 subvencija K 27.440,—

Skupaj K 65.735,—

Pristopnine K 420,—
Prejemki za delo 1. 1909 K 15.733,42
Prejemki za delo 1. 1910 K 10.385,50
Vrnjena vozna K 1.653,80
Navratna dela K 1.735,55
Za prodani inventar K 6.66,11
Za prodani inventar K 5.859,30

Skupaj K 58.593,30

Obresti denarja:
1. 1909 K 22,11
1. 1910 K 338,22
1. 1911 K 340,73

Za vodo 1. 1910 K 6.304,57
Za vodo 1. 1911 K 6.112,34
Popust vodarine K 1.414,95
Popust vodarine K 54,82
Popust vodarine K 25,—

Skupaj torej K 116.801,42

Stanje deležev konec 1. 1911 K 3.420,—
Stanje izposojila K 63.522,72
Terjatev na vodarini in delih K 2.889,56

Skupaj K 186.633,74

Dejanski prejemki znašajo K 186.633,74
izdatki pa: K 149.582,34
so manjši za: K 35.051,48

Denarja pa ima zadruga konec 1. 1911 na ložnega K 32.996,60
K 69,—
K 133,05
Skupaj K 33.198,65

Razlike je tedaj za K 1852,83

Pri kolosalnih upravnih stroških je ta razlika zelo majhna — pri misli, da se je vode prodalo le za 12.416 K, ta razlika izgine.

Nastane pa ogromna, če se pridržimo odpisi, ki jih je vodovodna zadruga napravljala, in ki znašajo K 34.872,43; če pa vzamemo le 10% odpis, tako da se v desetih letih napravnih stroški izbrišejo, pa bi bila razlika le za K 11.475, torej manjša nego so bili upravni stroški.

O tem pa v prihodnjem odstavku.

Ljubljana in Kranjsko.

— Izid ožjih volitev v obrtno sodišče ljubljansko. Pri nedeljskih ožjih volitvah v ljubljansko obrtno sodišče je bilo oddanih v skupini velike obrti 465 glasov, od katerih jih je dobila lista zveze strokovnih društev 274 glasov. V skupini male obrti je delavska lista dobila od 164 oddanih glasov 163. Izvoljeni so naslednji delavski kandidati: V skupini velike obrti: 1. Pleško Josip, livar, Ljubljana. 2. Planinc Oton, tiskar, Ljubljana. 3. Fekonja Franc, zidar, Novava. 4. Kastelic Ivan, kurjač, Kolinska tovarna; namestniki: 1. Golar Jakob, mizar, Ljubljana. 2. Lotrič Valentin, strojnik, Ljubljana; vzklic za veliko obrt: 1. Mlinar Ivan, tiskar, Ljubljana. — V skupini male obrti: 1. Mihal Franc, stolar, Ljubljana. 2. Skubic Miha, zidar, Zg. Hrušica. 3. Pibrovč Gašper, ključavničar v kemični tovarni. 4. Rožanec Mihael, tiskar, Ljubljana. 5. Hrovat Ivan, kamnosek, Ljubljana; namestniki: 1. Sajojovic Valentin, krojač, Ljubljana. 2. Pogačnik Rok, mizar, Ljubljana. 3. Peterlin Ivan, krojač, Ljubljana; vzklic za malo obrt: 1. Peterlin Valentin, mizar, Sp. Šiška.

— Kranjski cestni zakon, zaradi katerega so bile v deželni zboru ostre debate, je dobil cesarsko sankcijo.

— Klerikalna komedija v Kmetijski družbi. Klerikali so imeli včeraj v Ljubljani svoj teater. Kdor je videl v jutranjih urah po ljubljanskih cestah duhovniške suknje, ni bil nič v zadregi in je takoj lahko uganil, da je ali škofijska sinoda, ali pa občni zbor — stanovske organizacije kranjskega kmeta, kakor imenujejo klerikalci »Kmetijsko družbo«. Na včerajšnjem občnem zboru »Kmetijske družbe« so uprizorili klerikalci komedijo pod naslovom: »Kmetijsko družbo kmetom!« Režijo je imel »kmet« v talarju dr. Evg. Lampe, ki je vihtel na občnem zboru najglasnejši zvonec. V debati je mož izustil tele pravične besede: »V zdravniški, v advokatski zbornici ne poznajo kmeta; z isto pravico sme tudi kmet zahtevati, da bo odločeval v svojih zadevah sam.« Uro pozneje pa se je s talarjem našemljeni kmet trgal za podpredsedniško mesto v »stanovski organizaciji kranjskih kmetov« in je bil vsled dobre režije tudi izvoljen. Kaj bi neki napravili gosposde v talarju kmetu, ki bi zašel na njih škofijsko sinodo, ali pa recimo, le na navadno dekanijsko konferenco. To bi mu posvetili, da bi se gotovo nikoli več ne prikazal med »gosposdi«. Če omenjamo še, da je bil v odbor kmetice organizacije izvoljen graščak in baron Liechtenberg, je naša sodba pravična, da take maskarade, kakor so jo klerikalci včeraj priredili, ne spadajo v postni čas. Teh misli so bili tudi tisti udeleženci včerajšnjega zbora, ki ne mislijo z glavo svojega kaplana. Slišali smo kmete, ki so se pridružili, da na tak »teater« niko več!

— Z Glinca. Naši franciskanje radi pridigujejo o naglavnih grehih — ali zdi se in vsa znamenja kažejo, da se njih lepe besede kaj malo dotikajo in prijemljejo zvestih klerikalnih somišljenikov. Zadnjič je »Zarja« poročala o hudem pregrešku vnetega klerikalnega »agrarca« (tob. delavca) zoper 9 zapoved, sedaj pa zopet vrši med ženami, ker se o drugem prevnetem čitatelju »Naše Moči« zopet čujejo hudi pregreški. Čudno res, da je pri luči največ teme. Gosposde franciskani, še zgovornejši bodete morali biti, drugače ne pojde in ne pojde. Ali ste pa preveč vneti za politiko, premalo pa za vspodbujbo moralnega zakonskega življenja.

— Shod državnih uradnikov, ki je bil v nedeljo dopoldne v hotelu »Ilirija«, je po daljši razpravi sprejel sledečo resolucijo: »Na shodu dne 25. februarja 1912 zbrani ljubljanski c. kr. državni uradniki vseh kategorij smatrajo uvrstitev mesta Ljubljane v I. razred aktivitetnih doklad kot zakonito utemeljeno zahtevo uradništva. Mestom, ki imajo nad 40.000 prebivalcev, določa zakon višji razred nego mestom, ki štejejo manj prebivalcev. Ker je bila Ljubljana uvrščena v II. razred, ko je imela pod 40 tisoč prebivalcev, jo je s 1. januarjem 1911, ko ima po ljudskem štetju z dne 30. decembra 1910 mnogo nad 40.000 prebivalcev, uvrstiti v I. razred. Če meseca januarja 1911 so c. kr. državni uradniki ljubljanski predložili visoki c. kr. osrednji vladi prošnjo za uvrstitev mesta Ljubljane v I. razred. Ker ta prošnja žal, do danes še ni rešena, dasiravno so postale gosposdarske razmere ljubljanskih državnih uradnikov vsled še vedno naraščajočih draginje obupne, obračajo se ljubljanski c. kr. državni uradniki vseh kategorij ponovno na visoko c. kr. vlado z nujno zahtevo, da jim nemudoma dovoli zaproseno dejanskim razmeram primerno uvrstitev v I. razred aktivitetnih doklad, in sicer začeni s 1. januarjem 1911.« Sklenilo se je, da izroči vladi resolucijo posebna deputacija, v kateri so bili izvoljeni: Za sodnike okr. sodnik Nagode, za profesorje prof. dr. Žmavc, za zemljemerce g. Hočevar, za davčne uradnike g. Debelak, za poštne uradnike g. Röhth, za računske uradnike g. Langof, za carinske uradnike g. Hladek in za sodno pisarniške uradnike g. Pogačnik. Dodatno bosta imenovana še zastopnika za uradništvo tobačne režije in za akademične uradnike finančne oblasti.

— Obveznice »Zarje«. Založba »Zarje« je izdala obveznice po 10 K in po 25 K. — Izdala je obenem apel na vse sodruge, da vzamejo obveznice ter s tem zasigurajo »Zarji« tisti razvoj, ki je potreben. Pri zadnjih državnoborskih volitvah smo dobili slovenski socialni demokrate za 20.000 glasov. Ako bo od teh le ena četrtina z 25% bilo sodrugov, ki so na jasnem o pomenu dnevnika »Zarje«, potem bi bil kapital 50.000 kron prav kmalu zbran. Opozorjamo vse sodruge na Slovenskem, da so obveznice izdane ter da jo prejme, kdor izplača 10 K ali 25 K. Vplačuje se lahko v obrokih. Na delo združi!

— Pevski odsek »Vzajemnosti« ima nocoj ob 8. vajo v društvenih prostorih. Sodrugi pevci so vabljeni, da se zanesljivo udeležijo.

— Tiskovni sklad. Pri vseh priložnostih lahko sodrugi naberejo kak vinar, kako deseterico ali krono za tiskovni sklad. Časopisje je orožje. Za delavstvo je dober časniki prepotreben. Zbirajmo za tiskovni sklad, da bomo močnejši in zmagovitejši!

— Umrli so v Ljubljani. Marija Jesenko, trgovčeva žena, Stari trg 11; Jakobina Pleterski, hči postajnega sluga, 18 mesecev, Zabji trg 5; Magdalena Bajde, kuharica, 37 let, Ivan Pleterski, tovarniški delavec, 45 let, Alojz Hiti, poštni sprevednik, 52 let, Alojzija Iler, hči kamnoseka, 2 dni, Josip Grum, delavec, 64 let, Matija Bernard, občinski ubožec, 3 let, Angela Hrovat, postulantka, 17 let, Franc Stražar, bivši žimničar, 35 let, Franc Podjed, zagarski pomočnik, 41 let — vseh devet v deželni bolnici.

— Izredni občni zbor podružnice slikarjev in pleskarjev v Ljubljani je bil v nedeljo dne 25. t. m. pri Novaku na Sv. Petra cesti. Poročila in volitev odbora sta bili glavni točki dnevnega reda. Izprožila se je tudi misel, da naj bi se ustanovila za slikarje posebna podružnica, kar bi razmeroma dober razvoj organizacije le še pospeševalo.

Kinematografi »Ideal«. Novi vzpored obstoja iz krasnih slik med temi: »Slapovi Monasterio de Pedra« (krasen naravni posnetek v barvah), dalje lepa drama »Mačeha«, »Trdovraten zasledovalec«, krasna veseloigra, »Zakonski možje« (Nordiskfilm) in »Moric se ženi« (velekomična učinkovitost — igra Prince). Dodatek večernim predstavam »Indijska kri« (deloma kolorirana svetovna učinkovitost Nordiskfilm Co. — Velikanski film v dveh delih. — Dolgost 900 m.

— Pozar. Na praprotnici pri Mirni je izbruhnil 22. t. m. zjutraj pri posestniku Ivanu Vidgoju ogenj in mu uničil gosposdarsko poslopje s krmo, gosposdarskimi in drugimi pripravami. Škode je za 1600 K, z zavarovalnico je pokritih 700 K. Vzrok požara ni znan.

— Napol zgor. Pri Laškem je bil Ivan Resnik, deset let stari posestnikov sin, zvečer 19. t. m. sam doma. Sedel je poleg zakurjene peči in se igral. Med igro je padel z obrazom na razbeljena vratca peči in se na desnem licu ter na rokah hudo opek. Fant bi bil gotovo zgor, ako bi ne bili na njegove obupne klice prihiteli domači ter ga potegnili od vrat. Dečkovo življenje je v nevarnosti; prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

Štajersko

— Ljubica semanjega tatu. Pred tednom je bila v Celju poročna obravnava proti semanjam tatovom in ob tej priliki so dognali, da so imeli semanji tatovi varno skrovišče pri gostilničarjih Matetu Štefciču in Milanu Demiču, kjer so branili nakradene stvari. Zlasti 32letna gostilničarka Katarina Demičeva je šla semanju tatu Coliču z veliko ljubeznijo na roko. Ko je ležal njen mož bolan v bolnici, je prodala vse svoje stvari in zapustila s Coličem Zagreb. Par je krenil v Trst, kjer se je nastanil v skupnem stanovanju. Odu je napravil Colič svoje tatinske pohode v sosedne dežele in kradel po sejnih. V Trstu je občevala Demičeva tudi z drugimi člani tatinske družbe. Avgusta 1911 je poslala Katarina Demičeva svojemu ljubčku Coliču 100 kron v Solnograd. Dognali so, da je Demičeva svojega ljubčka namenoma podpirala pri tatvinah. Zategadelj se je morala zagovarjati pred celjskim okrožnim sodiščem, ki ji je prisodilo šesttedensko ječo.

— Mlad tat. V Ptujju je 14leten deček ne navadno razsipa denar. Stražnik je mladega razsipača prijel. Dognali so, da je deček ukradel svojim staršem 20 kron; ker pa je bil potrošil več kakor 26 kron, je sprva deček priznal, da je nakradel po nekaterih trgovinah denarja, drugi dan pa je zopet vse trdovratno tajil. Izročili so ga ptujskemu okrajnemu sodišču.

Boj proti Cuvaju.

Zagreb, 26. februarja.

Zagreb je nemiren. Demonstracije so na dnevnem redu. Ponehale so nekoliko sredi zadnjega tedna, a prepoved sobotnega shoda jih je zopet povzročila. Nekaj zanimivega je v tem pojavu. Meščanske stranke, ki bi bile v prvi vrsti poklicane, da bi organizirale boj proti Khuenovemu pandurju, se ne ganejo; ljudstvo pa vodi boj na svojo pest. Pravaška »Hrvatska« poziva prebivalstvo, naj ostane mirno, češ vlada dobi odgovor pri volitvah. Ali Cuvaj ne razpisuje volitev in niti ne misli na to, da bi jih razpisal. Kako naj se torej vodi parlamentarni boj? Hrvatska je danes v izjemnem položaju; v tem pomaga samo izjemna sredstva.

Tolažba, da Cuvaj kmalu pobere šila in kopa, je brez cene, če se ne organizira tak boj, da ga prisili in da obenem pokaže budimpeštanskim mogotcem, da s svojimi terorističnimi metodami ne pridejo več do kraja na Hrvatskem. Cuvaj misli sam na daljše banovanje in zato je ustanovil nov list, ki ima zagovarjati njegovo »politiko«. Naslov ima »Jutranji list«, izhajati začne 1. marca, za urednika pa je dobil nekoga Nehajeva, ki je bil že pri »Obzoru« in pri »pravaški« Hrvatski. Plačan bo seveda z deželnim denarjem, zakaj naročnikov še ni imel noben tak list.

Bati se gotovo ni tega reptila. Vsi podobni

žurnalistični poizkusi so se ponesrečili. Ali znamenje je to, da se misli Cuvaj etablirati na Markovem trgu za daljši čas, kar se ne boprepredilo na ta način, da se čaka, kdaj se bo gospodu banu ljubilo razpisati volitve. Cuvaj pač dobro ve, da pri volitvah leta in leta ne sme upati na nobeno zmago, pa jih zato tudi ne bo razpisoval.

Kaj se da storiti v takem položaju? Cuvajeva vlada je teroristična, torej se z njo ne more govoriti salonsko. Policija je postala skrajno brutalna, odkar je on ban. V časopisju se ne more voditi boj, ker se konfiscira vsaka svobodna beseda. Demonstracije so torej razumljive, ker so edino sredstvo, s katerim se more izražati volja ljudstva. Kdo je kriv, da dobivajo demonstracije v Zagrebu že revolucionaren značaj?

V nedeljo je bil na Vseučiliščnem trgu velikanski od socialno demokratične stranke sklican shod, o katerem smo poročali. Po shodu je bila demonstracija, kakršne Zagreb še ni videl. Izvršilo pa se je vse v redu, prvič ker se je policija razmeroma dostojno vedla, drugič ker je bilo vse aranzirano in so reditelji imeli mase v rokah. Če pa se shodi prepovedujejo, je naravno, da ni pri demonstracijah vodstva in rediteljstva in kadar jame policija mlati, najde tak odpor, kakršen je v takih razmerah mogoč.

V soboto so bile demonstracije, o katerih smo obvestili »Zarjo«, združene s takozvanimi izgredi. Snoči je bilo še hujše. Demonstracije so se ponovile v spodnjem mestu in so se raztegnile daleč čez polnoč. Tukaj se je zgodilo, da so padali tudi strelci. Policija je sekala, demonstratci se niso dali pobijati, nekateri so se branili, kakor so se znali, nekateri so imeli revolverje pri sebi, pa so tudi streljali. V soboto so se razbijale šipe, snoči so se demolirale plinske svetilke.

Tako gre to zdaj dalje. Ljudstvo obupava, da bi se dalo z ustavnimi sredstvi kaj doseči, pa se pripravila na najhujše. Nihče ne more vedeti, kaj se zna v Zagrebu še zgoditi. V takih razmerah, kakršne so pri nas, ne more nihče pričakovati, da bodo ljudje sami filozofi, ki znajo v vsakem slučaju ohraniti mirno kri. Saj še voda zavre ob ognju.

»Klub slovenskih tehnikov v Pragi« naznanja, da se vrši v sredo 28. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih »Adrije« klubova seja s predavanjem tov. Iv. Lebn »O panamskemu prekopu«. Gostje vabljeni!

Umetnost in književnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes se uprizarj prvič na našem odru grandiozna tragedija resnice in pravice najgenialnejšega dramatika moderne Spanije, drama v treh dejanjih »Blaznik ali svetnik« Josea Echegaraya (»O Loeura o Santidad«). Dejanje se godi v hiši učenjaka Lorenza de Avendana, milijonarja, v Madridu dandanes. Lorenza se razkrije, da ni plemič, da nosi napačno ime in da milijoni niso njegovi. Iz spoznanja te resnice se razvije tragedija značaja in resnicoljubja. Glavne uloge igrajo: g. Verovšek, ga. Danilova, ga. Šetfilova, ga. Bukšekova, ga. Juvanov, g. Simaček in g. Skrbinšek. Predstava je 40. za par abonente. — V četrtek se poje tretjič V. Parmova opereta »Caricine amaconke« (izven abonementa; za lože par). — V soboto prvič izvirna noviteta profesorja in urednika Antona Funtka moderna drama v treh dejanjih »Tekma«, ki bo 7. izvirna novost v tekoči sezoni.

Vestnik organizacij.

Založba »Zarje« ima sejo v danes popoldne ob 6. in ne danes, kakor je bila v zadnjem listu napovedana. Trbovlje. Napovedana diskusija se v četrtek dne 22. t. m. ni vršila, vrši se pa prihodnja diskusija v četrtek dne 29. svečana ob pol 7. zvečer v »Delavskem domu«.

ZADNJE VESTI.

SOCIALISTIČNA OBSTRUKCIJA V TRŽAŠKEM OBČINSKEM SVETU.

Trst, 26. februarja. Nocoj ob 7. je bila sklicana seja mestnega sveta, da se nadaljuje razprava o pogodbi s tramvaj. družbo zaradi novih tramvajskih prog. Ker pa župan ob pol 8. še ni otvoril seje in ker je v občinskem poslovniku določeno, da se mora seja odložiti ako se ne otvori v teku pol ure, ko je bila sklicana, so se podali socialni demokrate k županu, da ga opozore na to določbo poslovnika. Župan Valerio je socialiste najprej vprašal, kaj da namestavljajo. Odgovorili so mu, da hočejo pogodbo na vsak način preprečiti. Potem je župan porabil priliko navzočnosti socialnih demokratov, pa jih vprašal, če bi morda bili za to, da se sestanejo na informativen pogovor, katerega bi se udeležili poročevalci o pogodbi, nadalje svetnika Zanolla in Braidotti od italijanske večine, ki sta pa zagovornika municipalizacije, pa Pu-echer, Cerniutz in Pittoni za socialiste. Predsedoval bi sestanku župan. Socialni demokrate so županov predlog seveda sprejeli. Župan je na to povedal, da bi se morala seja vršiti, da bo dal na seji takoj besedo Cerniutzu, da nadaljuje svoj govor. Cerniutz bi pa moral ob 10. nastopiti 10 minut počitka in bi župan ob tej priliki zaključil sejo. To so socialisti tudi sprejeli. Kmalu na to je župan sejo otvoril in je po prečitnem zapisniku dal takoj besedo sodrugu Pittoniju, ki je hotel govoriti k poslovniku. Le ta je povedal, da bi se bila morala seja po poslovniku odložiti, da pa je prišlo med županom in socialisti do kompromisa in da se bo zato seja vršila. Toda hočem, je nadaljeval sodrug Pittoni, da ostane to samo slučaj, in da se ne ustvarja s tem precedens (Ital. nacionalci so začeli kar rjoveti, ko so čuli besedo hočem). Ne samo hočem, pravi sodrug Pittoni, marveč zahtevam (krik je še večji in proti sodrugu Pittoniju lete različne psovke. Med hrupom in krikom je sodrug Pittoni kakih desetkrat zavpil, zahtevamo, zahtevamo! da ga je bilo čuti preko vsega hrupa. Ko se je hrup polegel, je podal

Vsaka gospodinja,

katera želi pripraviti dobro kavo, uporablja najraje „pravega“ Francka: s kavnim mlinčkom, ki se izdeluje temeljem največje skrbnosti že dolgo let v zagrebški tovarni. Ta izborni domači izdelek najtopleje priporočamo.

župan besedo sodrugu Cerniutzu, ki je nadaljeval svoj obstrukcionističen govor, ki ga je bil prekinil pretečeni petek. Govoril je o municipalizaciji, o dolžnostih občine, prinesel na dan statistične dokaze in je med govorom omenil tudi, kako italijanska nacionalna večina zatira manjšino. (Ploskanje na strani socialnih demokratov in slovenskih narodnjakov. Tudi Rybač ploska in odobruje.) Povedal je, da so socialni demokrati vedno in povsod za popolno enakopravnost in da so zanje slovenski in italijanski delavci in uradniki enako vredni. (Zopet ploskanje na strani obeh manjšin in krik na strani ital. nacionalcev.) Na to je Cerniutz nadaljeval svoj govor da tričetrt na deset, na kar je prosil 10 minut odmora. Župan mu jih, kakor dogovorjeno dovolil, zaključil sejo.

ARETACIJA PULJSKIH OBČINSKIH URADNIKOV.

Pulj, 26. febr. Danes popoldne so aretirali šest občinskih uradnikov zaradi nerednosti v knjigovodstvu in v blagajni. Prvi je bil aretiran blagajnik Galante, po njegovem zaslišanju pa uradniki Privilegio, Juchi, Quarantotto in Descovich. Obdolženi so poneverbe občinskega denarja v znesku od dvestotisoč kron. Na magistrat je došla sodniška komisija s sodnim svetnikom Perušičem in sodnikom Mucho, ki je zapečatila vse računske spise od leta 1908. dalje. Pričakujejo se še nadaljna odkritja. Prebivalstvo je razburjeno. Italijanska poslanca Rizzi in Salata sta se odpeljala na Dunaj.

SOCIALNO-DEMOKRATIČEN DAVČNI PROGRAM.

Iz finančnega odseka.

Dunaj, 26. febr. Finančni odsek je imel danes popoldne sejo. V generalni debati o davčnih predlogih je poslanec sodrug Renner v imenu socialnih demokratov predlagal, da odsek začne s podrobno razpravo o naslednjih vladnih predlogih:

1.) o premebi osebnega davka;
2.) o pristojbinah od brezplačnih prenosov premoženja;

3.) o davku na kipeča vina;
4.) o pristojbinah od konjskih stav;
5.) o avtomobilskem davku.

Nadalje je poslanec dr. Renner predlagal, da gre odsek k dnevnemu redu preko naslednjih vladnih predlogov:

1.) o davku na pivo;
2.) o davku na žganje.

Dalje je predlagal, da odsek pozove vlado naj čim prej predloži reformo zemljiškega davka, po kateri bodo kmetije izpod 1200 K čistega donosa zemljiškega davka proste. Za ostale male kmetije, ki niso davka oproščene, je znižati davčno stopnjo. Za srednje obrate naj ostane neizpremenjena, za veleposestva pa je davčno stopnjo progresivno povišati, da se zviša donos zemljiškega davka za 20 milijonov kron. Dalje naj odsek pozove vlado, da izdela načrt progresivnega davka na premoženja, načrt davka na prirastek zemlj. vrednosti in da predloži odpravo premij spiritalnim žgalcem in prodajalcem.

Končno je predlagal, da gre odsek k dnevnemu redu preko vladne predloge o državnem subvencioniranju deželnih fondov in da izvoli pododsek, ki naj izdela v 4 tednih zakonski načrt o dotaciji deželnih fondov za povzdigo ljudskega šolstva po sledečih načelih: Učitelje je zenačiti z drž. uradniki od 8. do 11. činovnega razreda; deželam, ki vstrezajo tem zahtevam, je dovoliti iz drž. blagajne dotacije po številu trdnj v deželi nastavljenih svetnih učnih oseb. Prihodnja seja jutri ob 10. dopoldne.

BOJ ZA BRAMBNE PREDLOGE NA OGRSKEM.

Apponyi o retradi Košutovcev.

Budimpešta, 26. februarja. Na današnji seji državnega zbora je grof Apponyi med ironičnim kirotom skrajne leve izjavil, da vidi Košutova stranka v vladni izjavi glede na brambne predloge in na volilno reformo zadostno garancijo, da ustavi obstrukcijo in da skuša po mirni poti doseči drž. oblast.

RAZMERE NA HRVAŠKEM.

Dr. Lorković aretiran.

Zagreb, 27. februarja. Včeraj dopoldne so policaji prišli v kavarni dr. Lorkovića, da osedi trimesečno ječo, ki je bil nanjo obsojen zaradi znanega dogodka v verifikacijskem odseku.

IZ BOSNE.

Shodi in demonstracije.

Sarajevo, 27. februarja. Predvčeršnjem so sklicali socialni demokrati velik shod, ki je zavzel stališče proti investicijski predlogi. Ob 3. popoldne je bil drug shod, ki se ga je udeležilo do 5000 ljudi in je protestiral proti Cuvajevemu režimu. V Mostarju je prišlo do protimadžarskih demonstracij.

TEŽKA AVTOMOBILSKA NEZGODA.

Milan, 26. febr. Včeraj ob pol 11. dopoldne se je zgodila tukaj velika nesreča z avtomobilom. Turinski znani knjigotržec Vigliardi-Paravia se je odpeljal v svojem avtomobilu s šoferjem Marijom Bernaschijem po uličici Franca. Avtomobil je zadel v reklamni steber in ga porušil. Vigliardi-Paravia je ostal zdrav,

šofer Bernaschi pa je obležal brez zavesti. Iz glave se mu je ulil potok krvi. Prenesli so ga na zdravniško postajo, kjer je kmalu umrl. Proti lastniku avtomobila je uvedena preiskava.

GIGANTSKO GIBANJE ANGLEŠKIH RUDARJEV.

Prvi rudarji stopajo v boj.

London, 27. febr. Včeraj so stopili v Warwickshire prvi rudarji v stavko, ki se jim danes in jutri pridružijo še drugi. V chesterfieldskem okrožju so prenehali v Derbyshiru rudarji včeraj opoldne z delom.

Podjetniška trma se ukloni?

London, 27. febr. Londonsko časopisje poroča glasno, da nameravajo rudniški podjetniki priznati minimalno plačo in baje sklenejo danes tozadevni sklep. Asquith sam pritiska na podjetnike.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Bombardiranje Bajrute.

Carigrad, 26. febr. Bajrutiški vali brzojavljajo: Ob bombardiranju so padle samo osebe, ki so bile na obrežju in pa del moštva na topničarki in torpedovki. V notranjem mestu ni napravilo bombardiranje nikake škode. Kroglice so padale na otomansko banko, na nemško banko, na skladišča obrežne družbe, na solunsko banko in na poslopje potnih listov, kjer so povzročile velika opustošenja. Število mrtvih je nad 30, okoli 150 oseb je bilo ranjenih.

Posledice bombardiranja.

Pariz, 26. febr. Francoska vlada je mnenja, da nadaljevanje italijanske akcije na Egejskem morju lahko vzbudi nevarne konflikte. Iz Sudabeja odplove v Bajrut francoska križarka »Admiral Charner«, iz Aleksandrije nemška bojna ladja »Loreley«, iz Malte pa je že odpeljala angleška križarka »Lancaster«. Francosko časopisje zavzema pri presoji bombardiranja protiitalijansko stališče.

Izgon Italijanov.

Carigrad, 27. febr. Ministrski svet je sklenil izgon Italijanov iz vilajetov Alepo, Sirija in Bajrut razen duhovnikov. Italijani imajo 14 dni odloga.

Obsedno stanje nad Tunisom.

Pariz, 27. febr. Nad Tunisom so razglasili obsedno stanje. Vzrok je napeto razmerje med Francozi in Italijani.

Odgovorni urednik Fran Battl

Izdaja in salaga založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Za mladinsko organizacijo: Sodrugi Jerina nabral pri odhodnici sodruga Frühwirtha v gostilni »International« za Mladinsko podružnico »Vzajemnosti« 3 K 36 vin. — Vesela družba »pri Svedraču« za Mladinsko podružnico 2 K. Skupaj 5 K 36 vin. — Sodrugi posnemajte. — V mladini naša bodočnost.

Listnica uredništva. L. P. v Š.: Le izvolite poslati.

Gospodarska zadruga v Žireh (sedež v Dobračevem)

odda v najem mizarstvo delavnico, opremljeno z modernimi stroji, vodna gonilna sila na turbino, pcd zelo ugodnimi pogoji. Ogleda se osebno, — kadarkoli. Ponudbe do 3. marca. —

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne služabnike za navadno leto 1912

Je izšel te dni. Koledar je izredno praktično sestavljen za vsakogar. Sežite po njem, dokler ne poidete.

BINA: Koledar in kalendarij. — Centralni sedeži strokovnih organizacij. — Kolkovna lestvica. — Poštni in brzojavni tarif. — Inozemske in domače denarne vrednosti. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Obsežnost Avstro-Ogrske in število prebivalstva. — Avstr. ustavne vlade. — Socialno-demokratični poslanci v avstrijskem državnem zboru (1911). — Glasovi slov. soc. demokratov pri državnozbornski volitvi 1911 (skupaj). — Koliko glasov so dobile posamezne stranke v Avstriji pri državnozbornskih volitvah (1907 in 1911). — Politiške in narodnostne skupine v avstr. državnem zboru po volitvah (1907 in 1911). — Kako se varujemo kolere. — Kakšno delo opravljajo naši zaupniki. — Kdo neki je železničarjem pomagal. — Priporočljive knjige in knjižice iz domačih založb. — Kultura in žensko gibanje. — Kje so delavci najslabše plačani. — Prof. I. T. Masaryk (slika). — 200 besed tujk in njih pomen. Beležke.

Cena trdo v platno vezanemu izvodu 1 K, po pošti 10 vin. več. — Organizacije dobe primeren popust. — Naroča se pri upravi »Zarje« v Ljubljani.

DELAVSKE ZADRUGE

za

Trst, Istro in Furlanijo.

Pristopite

Delavskim zadrugam za Trst, Istro in Furlanijo.

Evo vam dosedanje vspehe naših delavskih zadrug:

Razprodaja.

I. zadruga doba 1903-1905 (19 mesecev)	K 208.001'05
II. " " 1905-1906	148.450'19
III. " " 1906-1907	201.206'58
IV. " " 1907-1908	366.482'97
V. " " 1908-1909	615.508'12
VI. " " 1909-1910	873.392'40
VII. " " 1910-1911	1.050.829'18
VIII. " " prvih šest mesecev (do 31. dec. 1911)	569.395'38

Dosedaj so toraj naše zadruge razprodale blaga za K 4.033.265'87

Do 31. decembra 1911 so razdelile naše zadruge K 25.505'11 podpor bolnim članom in vdovam pa sirotam članov.

Dividend so plačale 56.000 kron.

Dne 31. dec. 1911 so imele 5045 članov.

Zakaj so naše Delavske zadruge postale velike in močne? Zato ker ne prodajajo na upanje marveč le proti štetemu denarju.

Kredit je nesreča družin in smrt zadrug.

Mesto prodaje na upanje, dajejo naše Delavske zadruge članom, ki so več kot dva tedna bolni, do 12 tednov blago brezplačno in sicer za sedaj največ za 84 kron blaga.

Vdove in sirote članov dobe v podporo za 18 tednov blaga in sicer največ 126 kron.

Ker se v Delavskih zadrugah veliko razproda, imajo člani lahko vedno najsvetnejše blago, ki je po večini ceneje kot drugje zategadelj, ker nakupujejo zadruge blago v velikih zalogah.

Nikjer ne morete narediti boljših nakupov kot v Delavskih zadrugah.

Naše Delavske zadruge imajo 14 skladišč, 9 v Trstu in sicer:

I. v ulici dell'Istria 10	VIII. v ulici Girolamo Muzio 6
II. " " Belvedere 34	X. " " San Marco 17
III. " " del Salice 4	XII. " " Pozzo Bianco 5
IV. " " dell'Acquedotto 67	XIII. " " Aldo Manuzio 10.
VI. " " Conti 26	

1 v Gorici, 1 v Tržiču, 1 v Miljah, 1 v Izoli, 1 v Pulju.

Glavno skladišče je v ulici S. Francesco d'Assisi šte. 21 in 23. Zadruga peč, v ulici S. Marco šte. 17.

Naše Delavske zadruge prodajajo samo svojim članom.

Delavskim zadrugam pristopi lahko vsak v katerem si bodi omenjenih skladišč. Dovolj je, ako podpiše en sam delež po 20 kron, ki ga plača lahko takoj ali pa v obrokih po 20 vinarjev. — Član si pridobi vse pravice takoj, ko plača prvo krono in 20 vinarjev za knjižico.

Slovenski člani imajo v jezikovnem oziru enake udobnosti kot italijanski. V slovenskem jeziku imajo tudi pravila, poslovniške, knjižice in bilanco. V vseh skladiščih se govori tudi slovenski.

Delavci! Pridružite se naši veliki zadrugi družini. — Tako boste koristili svojim družinam in razvoju zadrugištva.

V Trstu, januarja 1912.

VOĐSTVO.

OPOMBA! Ako želite spoznati natančneje poslovanje DELAVSKIH ZADRUG, poskrbite si poročilo o zadnji zadrugi dobi in pravila, ki jih dobite brezplačno v katerem si bodi našem skladišču.

SLAVIJA

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

po pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA »SLAVIJA« ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbovanje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Življenske police banke »Slavije« so neizpodbitno in nezapadljive. Gmotno podpira banka »Slavija« narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenjskega oddelka K 2.495.719. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.358.961. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštine prosto

GENERALNI ZASTOP »SLAVIJE« VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.